

Den Grafiske Højskole informerer

RUBRIK

22 / August 1993

DGH 1943
50 år
1993

Grafisk Arbejde

Den berde, and Vt pe mlygt byte

skolens
foreninger

Studiet i grafisk teknik og økonomi!

Den gang det hele startede
og landet var bæs!

FORSTØR

Forskning er en del
af højskolens væsen

sk
est

Den
a fatur med u

RUBRIK 22/93

Kolofon

Rubrik udgives af Den Grafiske Højskole og fremstilles i et samarbejde mellem studerende og ansatte.

ISSN 0906-6497.

Ansvarshavende redaktør

Eivind Winsløw.

Bladet udkommer 11 gange årligt.

Abonnementspris i 1993 er kr. 635 med mulighed for masserabat.

Abonnement kan bestilles på kuponen bagest i bladet eller på telefon 31 10 11 77.

Redaktionelt i dette nummer:

Eivind Winsløw har skrevet teksterne side 3, 16-17, 26-29 samt 32-33.

Jan Eskildsen har skrevet teksterne side 2, 4-15, 18-25, 30-31 samt 34-38.

Omslaget er formgivet af art director Jakob Strandberg, redaktør Jan Eskildsen og grafiker Henrik Birkvig, der i en kollektiv, grafisk samarbejdsrus frembragte kollagen af stumper af materiale med rod i det trykte medie, DGH og bladets indhold. Refleksoriginalen blev derefter affotograferet af Jan Friis & Torben Petersen Fotografi ApS.

Rubrik er trykt hos

Roussell Grafisk Produktion, tlf.: 36 30 66 55.

Bogbinderiarbejdet er udført af Amager Bogbinderi, tlf.: 31 57 57 88.

Dette jubilæumsnummer er formgivet af dimittender fra studiet i grafisk kommunikation, holdet 1992-94:

Frantz Dupont
Malene Munkholm
Marianne Møller
Henriette Mørk
Jette Rex
Lene Ryssel
Lotte Winkel
Jens Rohde.

– suppleret af:

Art director Jakob Strandberg, der har også har holdt styr på de involverede og overført de studerendes papirlayout til elektronisk form.

Konsulent Søren Winsløw, der har stået for kontakten til Dystan samt afdelingsleder Henrik Birkvig.

På hver opslag/side kan du læse, hvem der har layout'et samt hvilke skrifter, der er anvendt.

Birkvig, Eskildsen & Strandberg klar til at tage et grafisk livtag med kollagen til forsiden.

TAK TIL

DYSTAN

tlf.: 43 96 60 88

– for reproduktioner.

OLIVETTI

tlf.: 31 20 10 00

– for disponering af Olivetti M400-40 til indtastning og redigering.

STORA PAPYRUS

BORCH WINTER

HC PAPIR

– for leverancen af papir:

MultiArt Silk, omslag 235 gram og materie 150 gram.

Rubrik takker alle for deres medvirken.

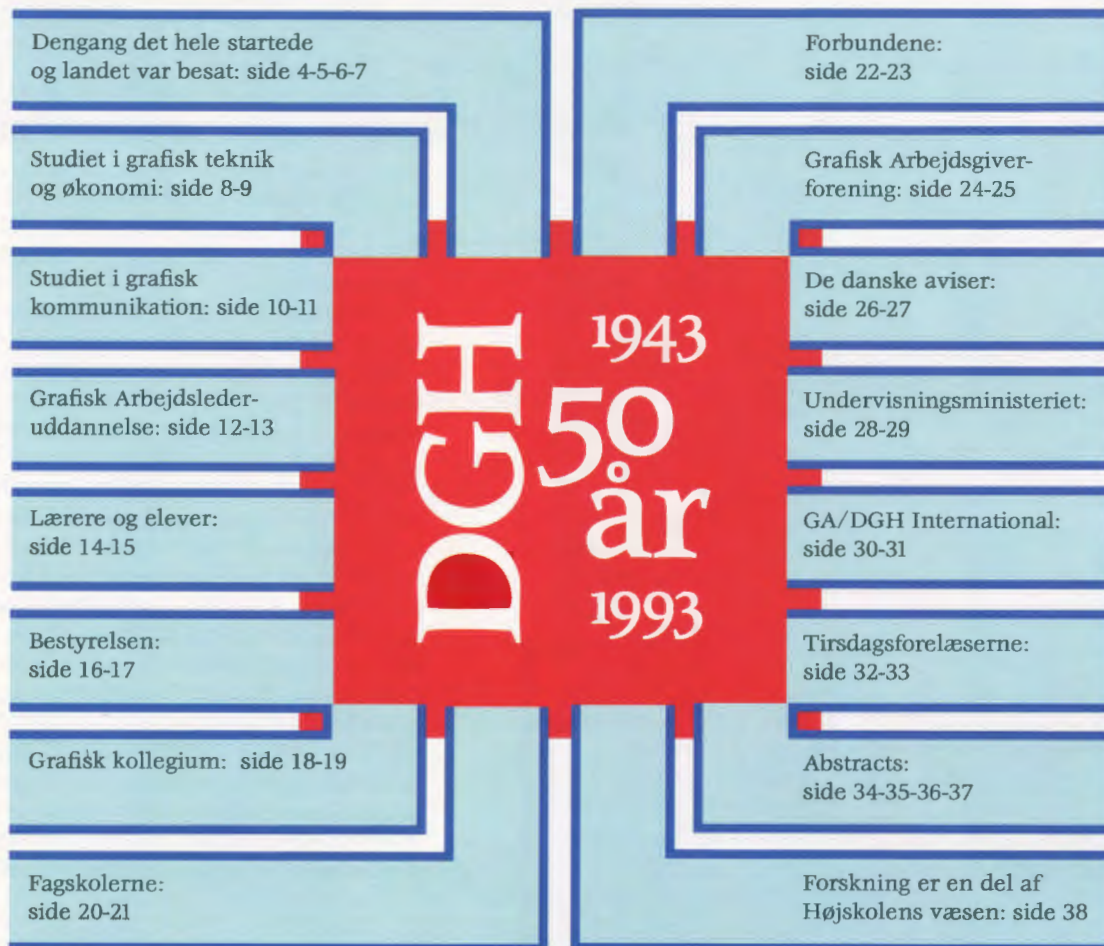
50 år med ›legekammeraterne‹

Dette nummer af Rubrik er noget særligt. Det markerer nemlig Den Grafiske Højskoles fødselsdag den 1. september.

Vi har kaldt nummeret for netværket (læs: legekammeraterne). Det handler om alle de mennesker, som udgør højskolens grundsubstans. Oplev bladet i samspil med nr. 19, ›Markedspladsen‹, der beskrev højskolens gerninger. De to numre er tilsammen en jubilæumsmanifestation.

Nogle af de 40 sider beskriver højskolens netværk af organisationer og grupperinger af mennesker, og på andre fortæller vi fragmenter af skolen historie i det omfang erindringer og tilgængeligt billedmateriale har kunnet bære. Og selvfølgelig finder du som sædvanlig sider med abstracts af vigtige fagartikler.

Vi håber det gode samspil fortsætter – langt ind i det 21. århundrede.

DET startede Dengang & hele landet var besat

Den Grafiske Højskole fejrer sin 50 års fødselsdag den 1. september 1993, men egentlig blev den først taget i brug den 2. september 1943, fordi besættelsesmagten havde forbudt indivi-
dualshøjtideligheden.

„Problemfyldte år kan ofte skabe jordbund for værdifulde tanker og betydningsfuld viden“. Sådan indledtes i 1968 en jubilæumsartikel i De Grafiske Fag om Den Grafiske Højskole, der på det tidspunkt havde eksisteret i 25 år.

Under den tyske besættelse var en kreds af dygtige, grafiske fagfolk besat af tanken om at oprette en højskole for de grafiske fags medarbejdere. I 1941 samledes de mest betydningsfulde sammenslutninger af virksomheder i de grafiske fag i De Grafiske Fags Sammenslutning¹, der bla. havde til hovedformål at skabe økonomisk og faglig baggrund for oprettelse af Den Grafiske Højskole.

Direktør Claës Aller og direktør, civilingeniør Valdemar Thal-Jantzen var de mest fremtrædende i arbejdet – det var så at sige i deres hoveder, at planerne blev til. I kraft af deres roller som foregangsmænd og arkitekter

Ankermændene bag planerne om oprettelsen af Den Grafiske Højskole var Claës Aller og Valdemar Thal-Jantzen, hvis navne er mejslet ind i en litosten af grafiker Bent Rohde. Foto: Søren Rud.

har de af grafiker Bent Rohde fået deres navne mejslet ind i en litografisk sten, der nu hænger på højskolen.

Det var bogtrykkernes, litografernes, kemi-grafernes, papæskefabrikanternes, de papirfor-

arbejdende virksomheders og dagbladens arbejdsgiverforeninger, der dengang gik sammen om at løfte opgaven, og der blev nedsat et højskoleudvalg, som med skiftende sammensætning eksisterede, indtil højskolen kom ind under Undervisningsministeriet.

Formålet var at skabe den bedst mulige baggrund for, at de grafiske erhverv i Danmark kunne gå fremtiden trygt i møde. En højere faglig uddannelse for fremtidens ledere var nødvendig, men man var klar over, at en ensidig teknisk uddannelse ikke var tilstrækkelig, og derfor blev fag som driftsøkonomi og virksomhedsledelse også prioriteret i undervisningsplanerne.

Det var meningen, at der skulle have været afholdt en større indvielseshøjtidelighed den 1. september 1943, men på grund af „de ekstraordinære forhold“, som besættelsen medførte, blev indvielsen aflyst, og i stedet samledes De Grafiske Fags Sammenslutnings bestyrelse med enkelte indbudte til en gennemgang af den nye læreanstalt fra kælder til kvist.

De første spadestik til den grafiske læreanstalt i Julius Thomsens Gade blev taget af Jørgen Aller (nu direktør i Aller Press A/S) og Allan Thal-Jantzen (nu kontorchef i Grafisk Arbejdsgiverforening), sønner af højskolens fædre. Jørgen Aller er iført gamachebukser, mens Allan Thal-Jantzen har korte bukser på.

19
43

På tegningen ses vinderprojektet i arkitektkonkurrencen om Grafisk Fællesvirkes fremtidige bygning på Frederiksborgvej i Københavns Nord-Vest distrikt.

Forstander Barner Rasmussen fra Teknisk Selskab viste rundt i lokalerne, „og det kan roligt siges, at Deltagerne var imponerede over det smukke og stolte Resultat, der var opnaaet. Der er her rejst et Værk, der savner Sidestykke i noget andet Land og er et enestående Vidnesbyrd om dansk Foretagsomhed“, som redaktør Brixtofte bagefter skrev i Medlemsbladet for Organisationen af Bladudgivere i Provin-sen.

Undervisningen på højskolen startede den 2. september med i alt 70 tilmeldte elever, hvoraf de tre var udlændinge, som på grund af „forholdene“ ikke kunne nå frem. Endvidere var to gået fra, en var blevet syg, og en ønskede udsættelse til 1944. De resterende 63 elever var indmeldt gennem Københavns Bogtrykkerforening (der tegnede sig for de 31), Dansk Provins-Bogtrykkerforening (9), Foreningen af arbejdsgivere inden for Papirvareindustrien (8), Bogbinderlauget (3), Litograflauget (2) og Organisationen af Bladudgivere i provinsen (1).

Fagskolen for Boghaandværk, der tidligere havde befundet sig i lokaler hos Teknologisk Institut optog kælder, parterre og stueetage, organisationernes kontorer befandt sig på 2. sal, mens 3. og 4. sal var forbeholdt højskolen.

Arbejdsgivernes blad *De Grafiske Fag* havde ryddet forsiden, da den grafiske læreanstalt skulle præsenteres i 1943.

1993

De Grafiske Fags Sammenslutnings Højskoleudvalg er her samlet til deres første møde i Julius Thomsensgade. Fra venstre ses bogtrykker K. Rosendahl fra Dansk Provins-Bogtrykkerforening, redaktør Chr. Brixtofte fra bladudgiverne, teknisk direktør Valdemar Thal-Jantzen (Berlingske Tidende), der var formand for udvalget, hvori han repræsenterede litograflauget, direktør Claës Aller, der repræsenterede kemigraflauget samt direktør Haugaard Petersen fra Københavns Bogtrykkerforening.

Højskolens første forstander, civilingeniør Oluf Hassing.

I begyndelsen af 70'erne rykkede den ældste årgang i Julius Thomsensgade ud på Hejrevej 37-39, i de lokaler, der i dag beboes af Bonde's Grafisk. I en periode havde DGH en butik over for teknisk skole, hvorfra man drev driftsøkonomisk afdeling. Her sad Jørgen Vester, Kirsten Birkmand og Hans Degn.

Eivind Winsløw og Aage Frøslev-Nielsen fra teknisk afdeling sad i afsides beliggende kontorer på fjerde sal med udsigt til baggården. Kontorerne blev lavet ved at halvere et i forvejen smalt gangareal, og under besøg fra Arbejdstilsynet agerede laboratorieforsker Chr. Christensen stopsignal med armene, så de besøgende kom ind og ud af de rigtige døre.

I 1966 grundlagdes under Ole Brinchs ledelse højskolens bibliotek og informationsafdeling, der blev placeret på samme etage som undervisningslokalerne.

Af hensyn til højskolens blev der indrettet et ekstra sætteri i fagskolen, så man i alt rådede over tre sætteri med hver deres bogskrif-ter. Sætteri A havde Bodoni, Garamond og Genzsch, sætteri B havde Bodoni, Caslon og Garamond og sætteri C havde Fransk, Garamond og Genzsch. Desuden rådede man fra gammel tid over en del gotiske skrifter samt ny-indkøbte skrifter til asymmetrisk typografi, bl.a. Futura.

I dag råder højskolens afdeling for grafisk kommunikation til sammenligning over mere end 600 skriftfamilier fra Adobe, Agfa, Font Shop, Linotype-Hell, Monotype, Purup Pre-press og Scangraphic – alle i digital form.

1. Sammenslutningen bestod af Københavns Bogtrykkerforening, Dansk Litograflaug, Bogbinderlauget i København, Centralforeningen af Bogbindermestre i Provinsen, Dansk Papæskefabrikantforening, Dansk Provins-Bogtrykkerforening, Foreningen af Arbejdsgivere inden for Papirvareindustrien, Kemigraflauget i Danmark, Københavns Papæskefabrikantforening og Organisationen af Bladudgivere i Provinsen. Bogtrykker Henrik Tuxen var Sammenslutningens første formand.

Studiet i grafisk teknik og økonomi

Terperiet er erstattet af projekt arbejde, fortæller uddannelsesleder Erik Silfverberg Foto: Søren Rud.

Højskolens startgrundlag var en teknisk, økonomisk, humanistisk uddannelse, opdelt i modulerne „efterårsklassen“, „vinterklassen“, „avisklassen“ og „afgangsklassen“. Meget hurtigt blev uddannelsen dog til et sammenhængende, fuldtids „alment studium“ med 20-30 studerende pr. år.

Undervisningsplanerne var præget af, at forstander Oluf Hassing og store dele af lærerkollegiet var civilingeniører, så teknik og naturvidenskab fik en fremtrædende plads. Kravene til de studerende var høje, og der indgik efterhånden 18 fag i eksamenspensummet. Det var hård kost for håndværkere med almindelig skolegang bag sig. Og så måtte man oven i købet betale for at være med.

Da direktør Svend Jensen tiltrådte, fik studiet en drejning mod det økonomiske fagområde, og rektor Leif Monies, der både var civilingeniør og civiløkonom markerede en styrkelse af det organisatoriske felt. Den nuværende rektor Eivind Winsløw har stået for en markant vægtning af fagområderne ledelse og markedsføring.

I 1987 blev uddannelsens navn ændret til Studiet i grafisk teknik og økonomi. Adgangskravene blev strammet op, og indholdet blev revideret, så tidligere studerende vil have svært ved at genkende uddannelsen. Kravene er ændret, men der er ikke slækket nogen steder.

– Den pædagogiske linie har forandret sig markant. Lektierperi og udenadslæren, som var typisk før i tiden, er nu i stor udstrækning erstattet af

projektarbejde, og det er almindeligt, at man til eksamen må have alle bøger med. Det var utænkeligt i de gode gamle dage, fortæller uddannelsesleder Erik Silfverberg.

– Projektarbejdet indebærer en høj grad af samarbejde de studerende imellem og i udpræget grad samarbejde med den grafiske branche og dens leverandører. Også internatkurser og firmabesøg indgår med vægt i studiet.

– GTØ-studiet, eller rettere det almene studium, var en uddannelse, der kun blev søgt af mænd. I dag er mere end en trediedel af de studerende

I tidens løb har fantasien fået frit spil når afgangsen fra DGH skulle fejres. Her et GTØ – hold i stiveste puds.

kvinder, oplyser Erik Silfverberg. Oprindeligt var alle de studerende grafiske fagfolk med almindelig folkeskole, eventuelt realeksamen. I dag er langt de fleste stadig fagfolk, men ofte med studentereksamen, HF eller tilsvarende. Men de væsentlige forhold har ikke forandret sig: Højskolens studerende er stadig højt motiverede, modne og med stor loyalitet over for deres fag.

I 1991/92 etablerede højskolen forsøgs-mæssigt en ét-årig overbygning på GTØ-studiet, og i 1993/94 gentages ordningen. I første omgang drejede undervisningen sig om driftsledelse, medens den i det kommende år vil være rettet mod international markedsføring.

Grafisk Arbejdsleder-uddannelse

Bogtrykfagets Mesterprøve stammer fra 1950. Teknologisk Institut og Meisterschule i Tyskland var forbilledet. Her kunne dygtige unge mestre og svende erhverve et Mesterprøvebevis efter deltagelse i forskellige håndværksfag på aftenkursus med efterfølgende eksamen. Mesterkurset blev lagt på Den Grafiske Højskole under opsyn

af en Mesterprøve kommission, og der blev gennemført både et aftenkursus og et periodekursus med undervisning pr korrespondance.

I 1975 ændredes uddannelsen til Grafisk Arbejdslederuddannelse, GAU, og der blev adgang for alle grafiske fag-

grupper. Omfanget blev forøget, så det svarer til merkonom- og teknonomuddannelserne, men kursusformerne forblev de samme: Aftenkursus og kombineret periode- og korrespondancekursus, det sidste nu også i Århus.

På DGH kan man lære, hvordan man får mest ud af pengene. På billedet ses tekstforfatter Carsten Lyng og rektor Eivind Winsløw.

STUDIET Grafisk Kommunikation

I et udvalg under højskoledirektør Svend Jensens ledelse tilrettelagde man undervisningsplanerne, og den første leder af Specialstudiet i grafisk formgivning (senere omdøbt til Studiet i grafisk kommunikation) blev typograf Eli Reimer, der siden har spillet en stor rolle for al dansk typografi. Han ses ofte omtalt som dansk typografis nestor.

Efter nogle år i Julius Thomsensgade blev pladsforholdene for trange og Specialstudiets 2. årgang rykkede derfor ind i lokaler i Suhmsgade, hvor man blev nabo til Københavns Bogtrykkerforening, hvis lokaler i Landemærket lå i forlængelse af Specialstudiets.

Hovedvægten i studiets første år blev lagt på bogfremstilling, og de fleste dimittender i denne periode fik arbejde som bogtilrettelæggere på forlag.

Den bærende lærerkraft på dette område var i starten grafiker Erik Ellegaard Frederiksen, der var uddannet i England hos Jan Tschichold på Penguin Books, og som siden har spillet en stor rolle i udviklingen af dansk bogtypografi.

Studieleder Eli Reimer forenede i sin undervisning den typografiske æstetik med formidling af de tekniske sammenhænge i satssystemer, og i adskillige år var han rådgiver for mange virksomheder, der skulle investere i nyt udstyr.

Hans bog »Den satstekniske udvikling fra 1440 til 1983«, udgivet af Forening for Boghaandværk ved Reimers afgang fra Den Grafiske Højskole den 31. oktober 1983, betragtes i dag som det danske standardværk for de, der vil sætte sig ind i den tidligere satstekniks mysterier.

Afdelingsleder, grafiker Bent Rohde forestod undervisningen i kalligrafi og efterhånden overtog han Ellegaard Frederiksens undervisning i bogtilrettelæggelse.

Senere lod forlagene deres arbejdsopgaver i forbindelse med bøger udføre af freelance grafikere, og undervisningen blev omlagt med sigte på layout og reklameproduktion.

Da Specialstudiet startede i 1956 var der ikke flere ansøgere, end at de alle kunne optages på studiet. I dag, 50 år efter, er situationen den, at der

normalt er 2-300 ansøgere, og da der optages 20 nye studerende hvert år, kan højskolen altså kun opsuge mindre end 10 procent af de interesserede unge.

Dimittender fra Studiet i grafisk kommunikation er eftertragtede af såvel grafiske virksomheder som af det øvrige erhvervsliv, men en stor del har slået sig ned som selvstændige, og derved har højskolen bidraget til, at en dansk designkultur af stor bredde er blevet skabt og udviklet.

Medarbejderstaben i Afdelingen for Grafisk Kommunikation er består nu af fire fuldtidsansatte med Henrik Birkvig som afdelingsleder, mens Bent Rohde er trådt ind i de meniges rækker for at få mere tid til at forberede sin otium.

Ved højskolens start var de fornemste værktøjer blyanter, pensler og papir. Hverken spritmarkere eller gnuttebogstaver var opfundet på det tidspunkt, så bogstaver og ord til de stillede opgaver måtte først skitseres, derefter rentegnes.

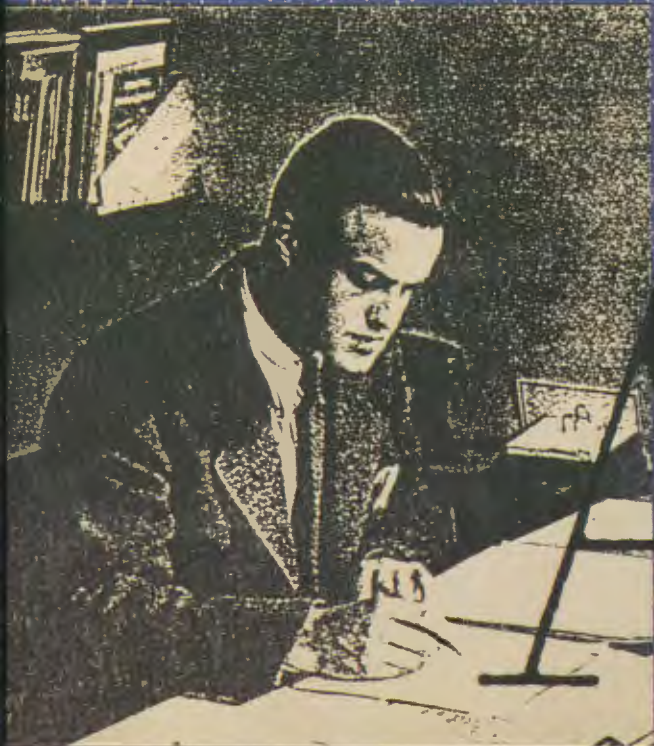
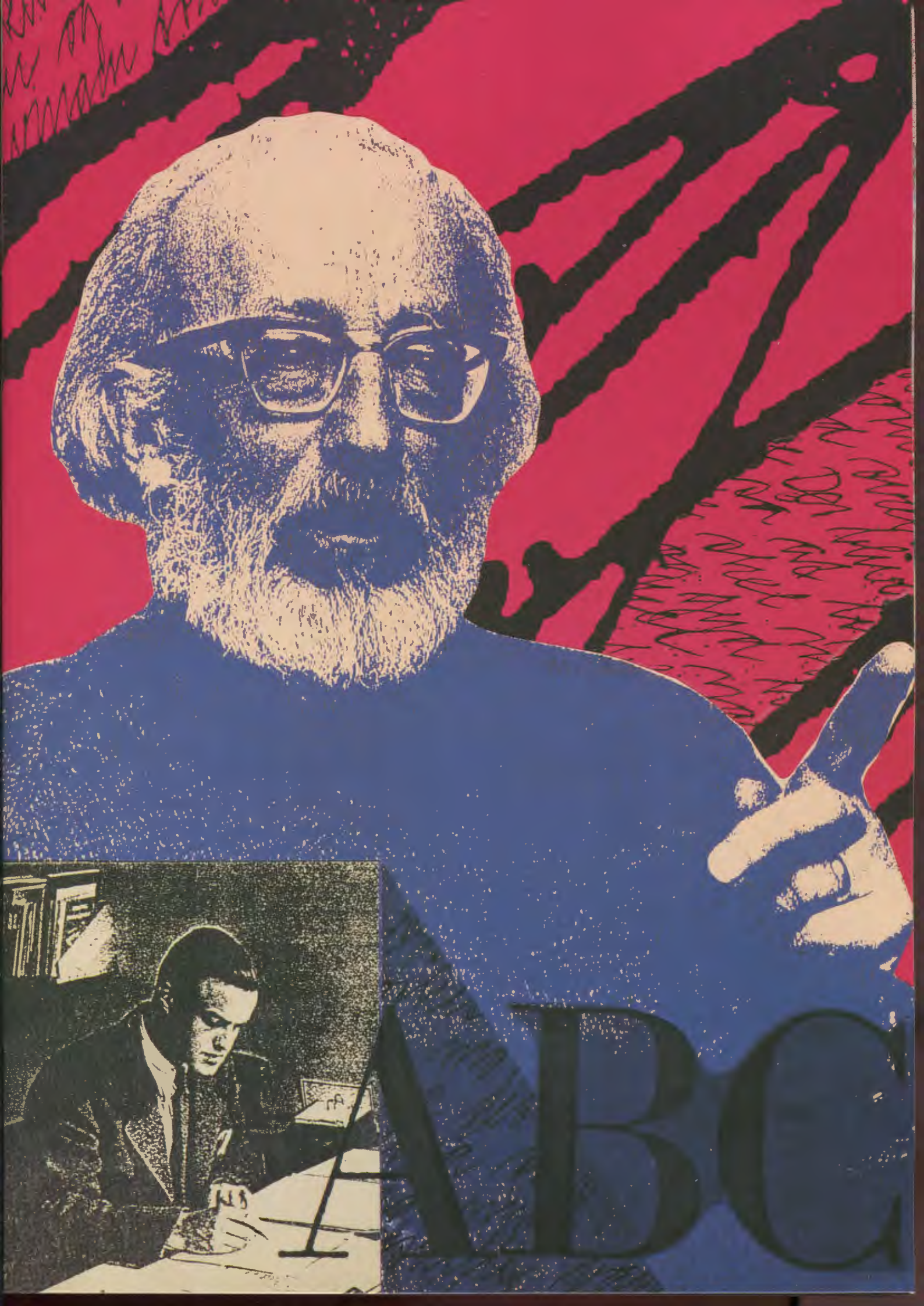
I dag omfatter hver enkelt af de studerendes arbejdsredskaber ikke alene blyanter, pensler, spritmarkere og gnuttebogstaver, men som et vigtigt supplement råder hver elev også over et mindre DTP-anlæg, en Apple Macintosh med nogle af de programmer, der er mest udbredt i den grafiske branche og i reklamebranchen.

Kurser på DGH

Det er ikke kun de ca. 200 dagstuderende og arbejdsledere, der undervises på Den Grafiske Højskole. I løbet af et år deltager mere end 1.000 personer i højskolens kurser og seminarer. Det foregår om aftenen, i weekender og på arbejdsdage. Emnerne er at finde inden for grafisk produktion, formgivning, økonomi og markedsføring. Kursisterne kommer dels fra den egentlige grafiske verden, dels fra kundekredse.

Nestoren: Eli Reimer har i en menneskealder præget dansk typografi.

Planerne for specialstudiet i grafisk kommunikation blev udarbejdet under direktør Svend Jensens ledelse (indsat).

THE
BBC

RUBRIK 22/93

B

ogtrykfagets Mesterprøve stammer fra 1950

¶ Teknologisk Institut og Meisterschule i Tyskland var forbillede ¶ Her kunne dygtige unge mestre og svende erhverve et Mesterprøvebevis efter deltagelse i forskellige håndværksfag på aftenkursus med efterfølgende eksamen ¶ Mester-

kurset blev lagt på Den Grafiske Højskole under opsyn af en Mesterprøvekommission, og der blev gennemført både et aftenkursus og et periodekursus med undervisning pr. korrespondance.

¶ I 1975 ændredes uddannelsen til Grafisk Arbejdslederuddannelse, GAU,

og der blev adgang for alle grafiske faggrupper ¶ Omfanget blev forøget, så det svarer til merkonom- og teknonomuddannelserne, men kursusformerne forblev de samme: Aftenkursus og kombineret periode- og korrespondancekursus, det sidste nu også i Århus ¶

Bogtrykforbundet's Mesterprøvekommission

ERKLÆRER HERVED

AT

HAR BESTAAET DEN AF FAGET ANORDNEDE FRIVILLIGE

Mesterprøve

I OVERENSSTEMMELSE MED DE AF
 HAANDVÆRKETS FÆLLESREPRÆSENTATION
 FORESKREVNE BETINGELSER
 OG SAALEDES PAA DE I NÆRINGSLOVENS § 22 ANGIVNE
 VILKAAR VIL KUNNE BENYTTTE
 MESTER-NAVNET
 I FORBINDELSE MED FAGBETEGNELSEN

KØBENHAVN, DEN

19

RUBRIK 22/93

LÆRERE OG ELEVER

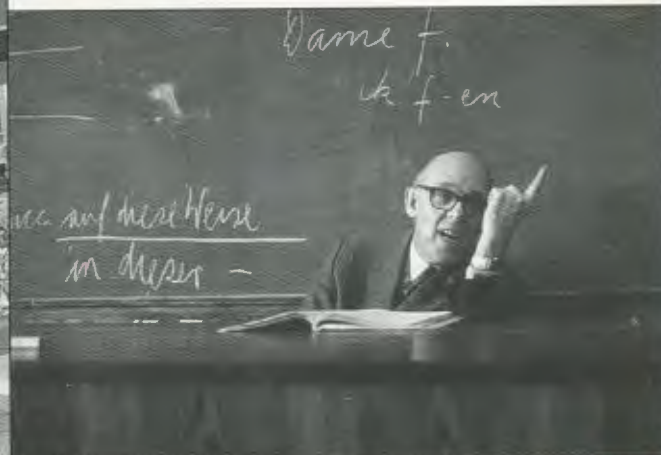
NOGLE FOTOGRAFISKE PLUK FRA ÅRENE DER GIK ...

Tiderne skifter: (Tv.) Friske, nye studerende i jakke og slips for mange år siden ... og (herover): Rektor Leif Monies byder et nyt hold studerende velkommen i begyndelsen af 80'erne.

Dynamiske Svend Jensen kommunikerer med verden udenfor murene.

Tysklærer Bjørn Frost forklarer, at »Dame« er femininum.

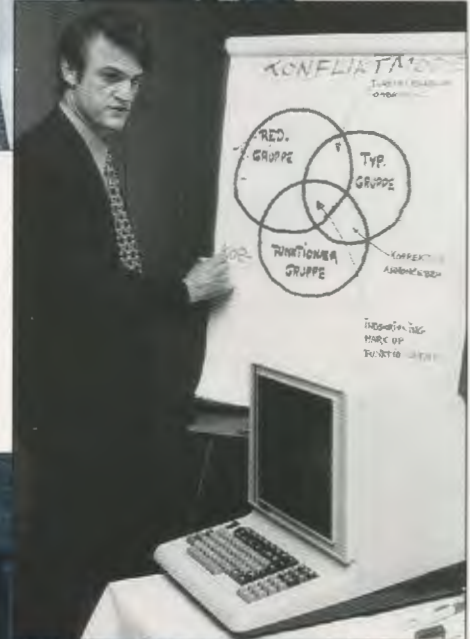
Det almene studium 1986:
Stjerner i støbeskeen. I bagerste række til venstre ses bl.a. Per Nielsen og i midten – med skæg – Thomas Jensen. Begge arbejder i dag på DGH som konsulenter.

Dir. Poul Sjø (OBP) i livlig samtale med typograferne Eli Reimer og Bent Rohde.

Dr.techn. Aage Frøslev-Nielsen har kørt modelapparatet i stilling.

(Herunder) Dimittender fra Studiet i grafisk kommunikation, holdet 1989-91, modtager eksamensbeviser i Moltkes Palæ.

B E S T Y R E L S E N

Det er bestyrelsen, der har ansvaret for højskolens drift og udvikling inden for de rammer vedtægterne og Undervisningsministeriet angiver.

Højskolens formelle placering er blandt de videregående uddannelser under Undervisningsministeriet. Et lille universitet blandt andre universiteter, men med en meget moderne styreform.

De fleste universiteter er ledet af et medarbejdervalgt konsistorium. Den Grafiske Højskole er domineret af repræsentanter fra erhvervslivet. En styreform andre af statens uddannelsesinstitutioner bevæger sig hen imod.

Medlemmerne er valgt af de repræsenterede organisationer. Formand og næstformand er udpeget af bestyrelsen og bestyrelsen ansætter rektor.

Bestyrelsesformænd:

Dir., civ.ing. Valdemar Thal-Jantzen	1941-1963
Dir., civ.ing. Arne Byskov	1963-1978
Dir. bogtrykker Leif Hartwell	1978-1986
Bogtrykker Hans Otto Poulsen	1986-

Forstandere/direktører/rektorer:

Civ.ing./dr.techn. Oluf Hassing, forstander	1941-1947
Lic.merc. Svend Jensen, direktør	1947-1964
Civ.ing. + øko. Leif Monies, direktør/rector(78)	1964-1986
Dir. John Erik Thomsen, rektor	1986-1987
Civ.øko. Eivind Winsløw, rektor	1987-

Leif Monies var leder af DGH i 21 år.

HØJSKOLENS elevforeninger

Niels Bøje Ziegler er formand for Grafisk Kollegium.

Grafisk Kollegium er en forening for dimittender fra de to dagstudier på Den Grafiske Højskole, nemlig Studiet i grafisk teknik og økonomi (GTØ), der i gamle dage hed „Det almene studie“ og Studiet i grafisk kommunikation, som tidligere hed Specialstudiet i grafisk formgivning.

Grafisk Kollegium blev stiftet i 1944. Foreningens formål er at fremme samarbejdet mellem medlemmerne og Den Grafiske Højskole og at orientere medlemmerne om alt, hvad der kan have deres interesse inden for de grafiske fag, og en af aktiviteterne er, at Grafisk Kollegium udgiver de to blade Mellemrubrikken og Underrubrikken.

– Grafisk Kollegium har for tiden 150 medlemmer, og desuden er der oprettet to brugergrupper under Grafisk Kollegium, PageMaker brugergruppen Dus med Aldus og QuarkXPress brugergruppen, der hver har omkring 70 betalende medlemmer, fortæller Niels Bøje Ziegler, der har været formand for Grafisk Kollegium i et par år. Desuden har Grafisk Kollegium en stor afdeling i Norge.

– Man behøver ikke at have været studerende på DGH for at blive medlem af brugergrupperne – de er åbne for alle interesserede, der har lyst til at stifte nærmere bekendtskab med de to programmers virkemåde og udvikling.

Grafisk Kollegium afholder forskellige arrangementer af interesse for dimittender og nuværende studerende, og normalt er der to-tre arrangementer i vinterhalvåret.

I højskolens regi finder vi også Grafisk Mesterprøveforening og Cooper Black klubben, der er en klub for skriftfans, med omkring 100 medlemmer.

Mellemrubrik

I efteråret 1991 begyndte højskolen at udgive bladet Rubrik og Grafisk Kollegium døbte derpå deres blad Mellemrubikken.

RUBRIK 22/93

Al tale om de grafiske fagskoler og deres forgænger Fagskolen for Boghaandværk må nødvendigvis tage sit udgangspunkt i xylograf F. Henriksen, der tilbage i midten af 1880'erne sled hårdt i det, dels for at opretholde sin egen virksomhed, dels for at få danske forlag til at forbedre og forskønne deres produkter.

I 1888 blev Forening for Boghaandværk stiftet på Henriksens foranledning, og efter fem år lykkedes det væsentligst ved F. Henriksens store personlige arbejde under foreningen at skabe økonomisk basis for oprettelse af Fagskolen for Boghaandværk, der påbegyndte sit virke fra den 15. marts 1893 under beskeden forhold i bagbygningen til en gammel ejendom på Nørrevold.

Xylografen stillede store krav til eleverne, og selv om man var på sit lærested 8-10 timer om dagen før skolegangen om aftenen, vovede man ikke at komme for sent. Nationale klenodier som forfatterne Holger Drachmann, og H.C. Andersen samt kunstnere som Thomas Bindesbøll, Hans Tegner og Johan Thomas Lundbye samarbejdede med Henriksen blandt andet i forbindelse med hans blad Ude og Hjemme, men også i forbindelse med Forening for Boghaandværk og Fagskolen for Boghaandværk.

„Ved Henriksens utrættelige Virke og ved dygtige Lærere, hvoraf flere – Anker Kyster, Emil Selmar og D.L. Clément – senere skabte sig et Navn inden for Fagene, lykkedes det at føre Skolen fremad trods de mange Vanskeligheder, ikke mindst af økonomisk Art, der maatte overvindes“, kan man læse i heftet fra starten af Den Grafiske Lærestanstalt i 1943.

I 1899 flyttede fagskolen, der stadig ejedes af Forening for Boghaandværk, til det daværende Kunstindustrimuseum på Vestre Boulevard (efter 1954 H.C. Andersens Boulevard), hvor skolen havde sine lokaler, indtil også disse blev for små, og den i 1919 rykkede ind i Teknologisk Institut. Samtidig fratrådte F. Henriksen som formand, og Fagskolen for Boghaandværk blev overtaget af fagenes organisationer. I 1930 blev skolen ved hjælp af udvidelser sat i stand til at optage samtlige københavnske lærlinge i boghåndværkfagene, og i 1938 gik fagskolen over til dagundervisning.

Mange af typografiens ypperste udøvere har virket som lærere på Fagskolen for Boghaandværk, herunder Emil Selmar, Henry Thejls og mange flere.

Ved sin overflytning fra Teknologisk Institut til Den Grafiske Lærestanstalt kom Fagskolen for Boghaandværk, der omfattede såvel bogtrykkerne som bogbindernes fagskoler, for første gang i fysisk forbindelse med Det tekniske Selskabs Skoler, men både Kemigrafaffagets og Litografaffagets Lærlingskoler havde i flere år haft lokaler i teknisk skoles ejendom.

Ved indflytningen i Julius Thomsensgade blev de eksisterende fagskoler delt op i Bogtrykskolen, Bogbinderskolen, Litografaffagets Lærlingskole og Kemigrafaffagets Lærlingskole.

Bogtrykskolen var den største af fagskolens to afdelinger og havde udelukkende dagundervisning. I Maskinsætter-skolen rådede man over fire sættemaskiner og i trykkerierne fandtes i alt otte hurtigpresser og otte diegelpresser. En hurtigpresse havde som sin efterfølger, cylinderautomaten, automatisk pålægning af trykarkene, mens en diegelpresse var med håndpålægning, hvis ikke der var tale om en såkaldt vingeautomat med automatisk pålægning.

Bogbinderskolen virkede fra begyndelsen både som dag- og aften-skole og optog 1. sal i den nye bygning, og dens maskiner og materiel blev delvist fornyet i forbindelse med indflytningen. Her arbejdedes med bakkemarmor, ciselering, håndforgyldning og presseforgyldning og andre faglige specialiteter.

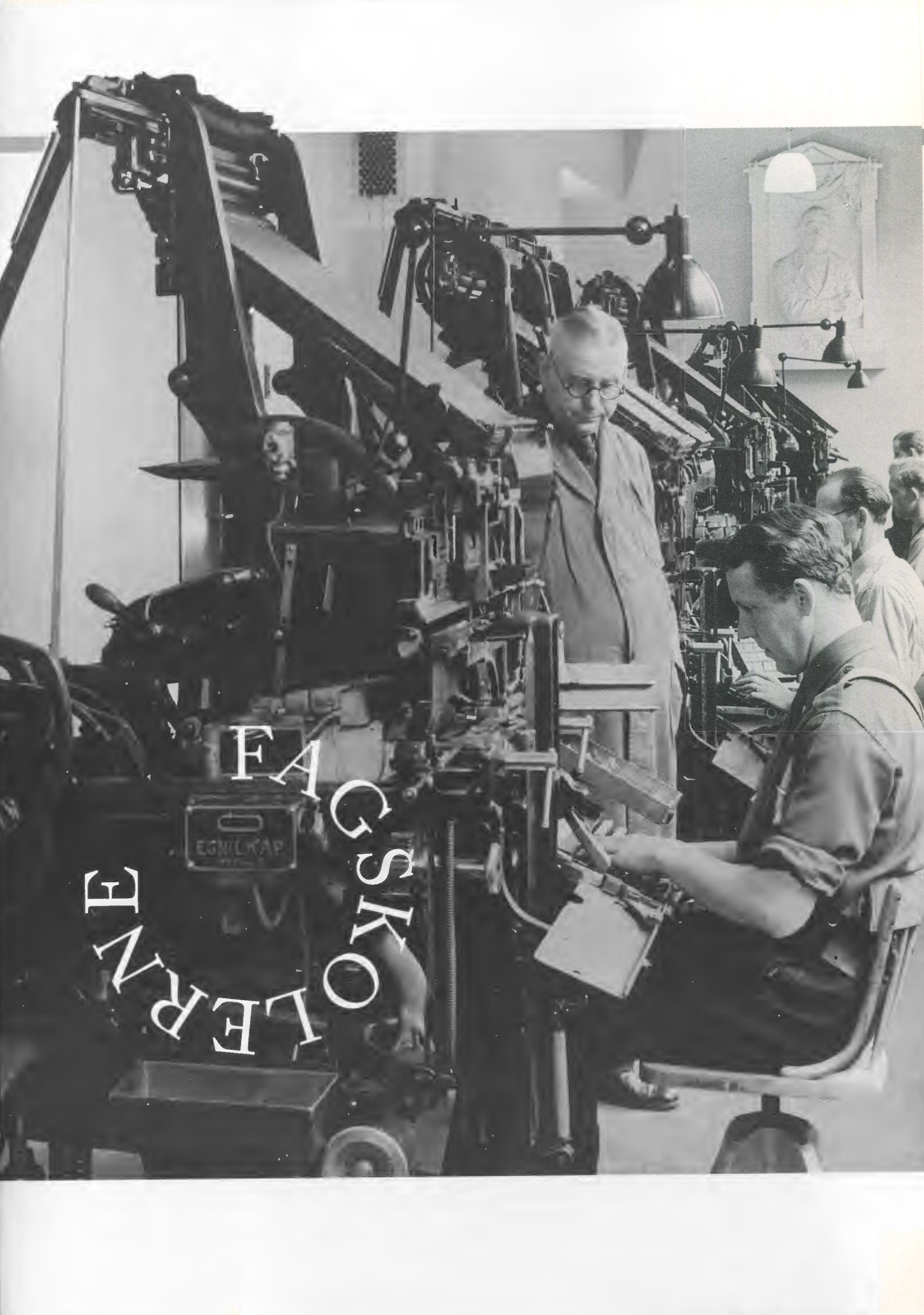
Litografaffagets Lærlingskole startede i 1923 i I.P. Jensens trykkeri, indtil den regelmæssige dagundervisning kunne begynde i skolen på Nyvej, hvis indretning også helt var I.P. Jensens værk. Her boede skolen, indtil man i foråret 1938 kunne flytte til Julius Thomsensgade, hvorved I.P. Jensen nåede at se sin kongstanke fuldført inden sin død samme sommer.

Kemigrafaffagets Lærlingskole var den yngste af skolerne, idet den først blev oprettet den 29. juli 1938, efter forhandlinger mellem laug og forbundet. Skolen var i den nye bygning indrettet med atelier på 3. sal og ætseri på 4. sal.

I starten af 1970'erne tog den trykteknologiske udvikling et stort spring fremad og i løbet af få år gik offsettrykket stærkt frem på bekostning af bogtrykket. Som lærling i årene 1964-68 havde man ikke forestillet sig, at det kunne gå så stærkt. Forskolen blev udvidet til 32 elever, men et par år efter måtte man søge med lys og lygte for bare at skaffe otte lærlinge til bogtrykskolen.

I dag bor fagskolerne henholdsvis i Julius Thomsensgade og på Fjeldhammervej i Rødovre, men planen er at komme under samme tag og i grafisk fællesvirke med Den Grafiske Højskole i en helt ny bygning på Frederiksborgvej.

Bogtrykskolens sættemaskiner var den tids mest avancerede udstyr.

FAAGS
SKOLERN
E

Grafisk forbund ønsker mere indflydelse

I sommeren 1993 blev de grafiske fagforbund Dansk Typograf-Forbund, Dansk Litografisk Forbund, Dansk Bogbinder og Kartonnagearbejder Forbund og Medieforbundet slået sammen i ét forbund, Grafisk Forbund, der tæller mere end 24.000 medlemmer.

De grafiske forbund har en mangeårig organisatorisk historie. I 1994 er det fx 125 år siden, at Dansk Typograf-Forbunds Københavnsafdeling blev stiftet.

Såvel den teknologiske udvikling som arbejdsgivernes sammenslutning og ønsket om mere rationel drift af organisationsapparatet har været medvirkende årsager til sammenslutningen.

De grafiske arbejdere har sæde i bestyrelsen for Den Grafiske Højskole, men i en lang periode har højskolen haft en lav prioritering for os, siger sekretær Bjarne Nielsen, der var sekretær i Dansk Typograf-Forbund.

Bjarne Nielsen og Tom Durbing ses her foran den flotte skulptur som Leif Sylvester Petersen har skabt. Fotos: Søren Rud.

– Det skyldes vores fornemmelse af, at selv om vi er den udøvende arbejds-

Sekretær Bjarne Nielsen er medlem af DGH's bestyrelse.

kraft på det grafiske område, så har vi ikke haft den indflydelse på Den Grafiske Højskole, som vi gerne ville have.

– Vi har nok nærmest haft en opfattelse af, at DGH er en institution, der er oprettet med det formål at servicere arbejdsgiverne, mener Grafisk Forbunds formand Tom Durbing.

– I øvrigt er højskolens bestyrelse efter min mening for stor. Jo større en bestyrelse er, jo mindre

effektiv bliver den. De naturlige medlemmer af højskolens bestyrelse burde være de bevilgende myndigheder samt arbejdsgivere og arbejdstagere inden for det grafiske område og så ikke ret mange flere. Vi bryder os ikke om for meget bureaukrati eller om mange udenforstående i „vores“ industri, men vi lytter gerne til andre synspunkter.

Samarbejdet i Grafisk Fællesvirke bør munde ud i grunduddannelse, efteruddannelse og en højere uddannelse, en form for grafisk ingeniøruddannelse, om man vil, siger Tom Durbing, og han fortsætter:

– Hvis vi får den indflydelse, som vi føler os berettigede til, og nogen af vore ideer kan føres igennem, vil vores engagement nok blive større.

– Computerne har givet mange muligheder, som kan benyttes af ufaglærte, men erfaringen er stadig, at den faglige baggrund

skal være OK, ellers bliver resultatet for dårligt. Bagsiden af al den fascinerende teknik er tabet af arbejdspladser. Det bliver formentlig svært at få alle i arbejde igen i den grafiske industri, så vi prøver at etablere os i perifere områder som reklame, kommunikation mv.

– Vi ønsker højskolen til lykke med de 50 år. Det er noget unikt, at vi her i

Mere indflydelse vil give mere engagement, siger formanden for Grafisk Forbund Tom Durbing.

Danmark har vores egen grafiske højskole. Det skal vi være glade for og forstå at udnytte, slutter Tom Durbing.

GRAFISK ARBEJDSGIVERFORENING

er aktiv i udvikling af uddannelserne

Som nævnt andet sted i bladet var det De Grafiske Fags Sammenslutning, der i 1943 stod bag oprettelsen af Den Grafiske Højskole.

Et kortfattet historisk tilbageblik viser den senere udvikling frem mod dannelsen af Grafisk Arbejdsgiverforening i fem faser.

Fase 1 var seks arbejdsgiverorganisationer, der gik sammen i 1941: Kemigraflauget i Danmark (stiftet 1903), Dansk Litograflaug (stiftet 1897), Københavns Bogtrykkerforening (stiftet 1903), Dansk Provins Bogtrykkerforening (stiftet 1895), Centralforeningen af Bogbindermestre i Provinsen (stiftet i 1897) og Københavns Bogbinderlaug (stiftet 1646).

Fase 2 var fire arbejdsgiverorganisationer: Reprolauget i Danmark (stiftet ved fusion af Kemigraflauget i Danmark og Dansk Litograflaug i 1970), Dansk Provins Bogtrykkerforening, Københavns Bogtrykkerforening og Bogbinderlauget i Danmark (stiftet ved fusion af Centralforeningen af Bogbindermestre i Provinsen og Københavns Bogbinderlaug i 1970).

Fase 3 var to grafiske arbejdsgiverorganisationer: GO – Grafiske Organisationer (stiftet i 1986 ved sammenslutning af Bogbinderlauget i Danmark, Reprolauget i Danmark og Københavns Bogtrykkerforening – og yderligere smeltet sammen i 1990, da de tre brancheforeninger GO-Form, GO-Tryk og GO-Bogbind blev dannet) og DPB – Dansk Provins Bogtrykkerforening.

Fase 4 var sammenlægningen af GO og DPB, der fandt sted efter drøftelser og afstemninger ved ekstraordinære generalforsamlinger i de berørte organisationer i marts 1991, hvorefter den første ordinære generalforsamling i Grafisk Arbejdsgiverforening fandt sted i maj 1991.

Femte og foreløbig sidste fase var opløsningen af Dansk Serigraf Forening under Dansk Industri og den efterfølgende optagelse af de serigrafiske virksomheder i Grafisk Arbejdsgiverforening i foråret 1993.

Grafisk Fællesvirke

De grafiske arbejdsgiverorganisationer var initiativtagere til Den Grafiske Højskole, og siden har der naturligvis været samarbejdet mellem parterne på mange områder, siger formanden for Grafisk Arbejdsgiverforening, adm. dir. Ole Steen Hansen, Saloprint. Han fortsætter:

– Det, der optager os mest for øjeblikket, er opbygningen af Grafisk Fællesvirke, hvor vi for kort tid siden fik udpeget et vinderprojekt i den arkitektkonkurrence, der var udskrevet. De forskellige uddannelser vil givet have en positiv indflydelse på hinanden, når de kommer under samme tag. Formelt skal samarbejdet om fællesvirket ske i Grafisk Fællesvirke Råd, hvor der skal sidde en repræsentant for hver af de involverede organisationer og uddannelsesinstitutioner, så opgaven løses på en måde, der er tilfredsstillende for hele landet.

– Ideen om at samle den grafiske forskning og samtlige uddannelser inden for det grafiske område – altså både grunduddannelserne, videreuddannelserne og efteruddannelserne – er jo lige så gammel som højskolen, men lige så levende og sprælsk som en teenager.

– Lad os ønske hinanden til lykke på Den Grafiske Højskoles 50 års dag – og håbe på en snarlig „grafisk samling“, slutter Ole Steen Hansen.

*Grafisk Arbejdsgiverforenings formand, administrerende direktør Ole Steen Hansen, Saloprint ønsker grafisk industri og højskolen til lykke og håber på yderligere samling af de grafiske kræfter.
Foto: Klaus Møller.*

Dansk Provins Bogtrykkerforenings tidligere domicil på Helgavej i Odense er nu hovedkvarter for Grafisk Arbejdsgiverforenings mange aktiviteter.

DE DANSKE Aviser

De danske aviser er i dag samlet i organisationen Danske Dagblades Forening. Ved højskolens start blev der i vort land udgivet ca. 120 aviser og ved vort jubilæum er tallet 46 aviser. På den ene side en talmæssig deroute — på den anden side en kvalitativ vækst.

Højskolen har i alle årene haft et omfattende samspil med de eksisterende avisforetagender om redesign, produktudvikling, økonomistyring, teknik, kvalitetskontrol, fusionering mv. På mange af de nedlagte aviser har Højskolen varetaget bedemandsforretningen.

Danske Dagblades Forening blev dannet i 1977 som en sammenslutning af de københavnske dagblade og Organisationen af Bladudgivere i Provinsen. Sidstnævnte omfattede langt de fleste dagbladsudgivelser og var blandt initiativtagerne til højskolens etablering.

Ekstra Bladet

Bladet

ANDERS

afdeling på nordens går fritaget for tjeneste til fyring.

Eskil i ledelsen har så sent som for en måned siden sagt god for, at jeg kunne blive formand for overlegerådets ved sygehuset. Det mangler fantasie til at forestille sig, hvad det er for en sket på så kort tid, siger Eskil Holm, der undrer sig over den begrundelse, som er givet på...

Fyringerne rammer ikke selv og Bertel Dam Christensen, der begge er sideordnede overlæger på psykiatrisk afdeling, samt Knud Raben-Pedersen, der er vagtberedende overlæge. Den ene psykiatriske overlæge, Svend Bøller, som for et år siden overtog den ledende post fra Eskil Holm.

advarsel, og det er ikke ingen, der er overbetænksomme. Det er efter psykiatrisk afdelingens alvorlige påbud, som firmaet...

andre

Man kunne kalde dem børs herrerne, da de kommer fra en konference på Chr. IV's gamle børs. Det er dog to notabiliteter fra dagbladsverdenen. Herren til venstre med Borsalinoen er Ebbe Dal, der er direktør i DDF og dimittend fra højskolen. Herren til højre er udviklingschef Otto Spang fra Berlingske.

JYDSKE VESTKYSTEN

Stør Avis

Støreligt Dagblad

Det er en vigtig opgave at sikre, at den offentlige sektor fungerer som den skal. Det er en opgave, som kræver samarbejde mellem alle parter. Det er en opgave, som kræver indsigt og vilje. Det er en opgave, som kræver handling.

DANMARKS STØRSTE

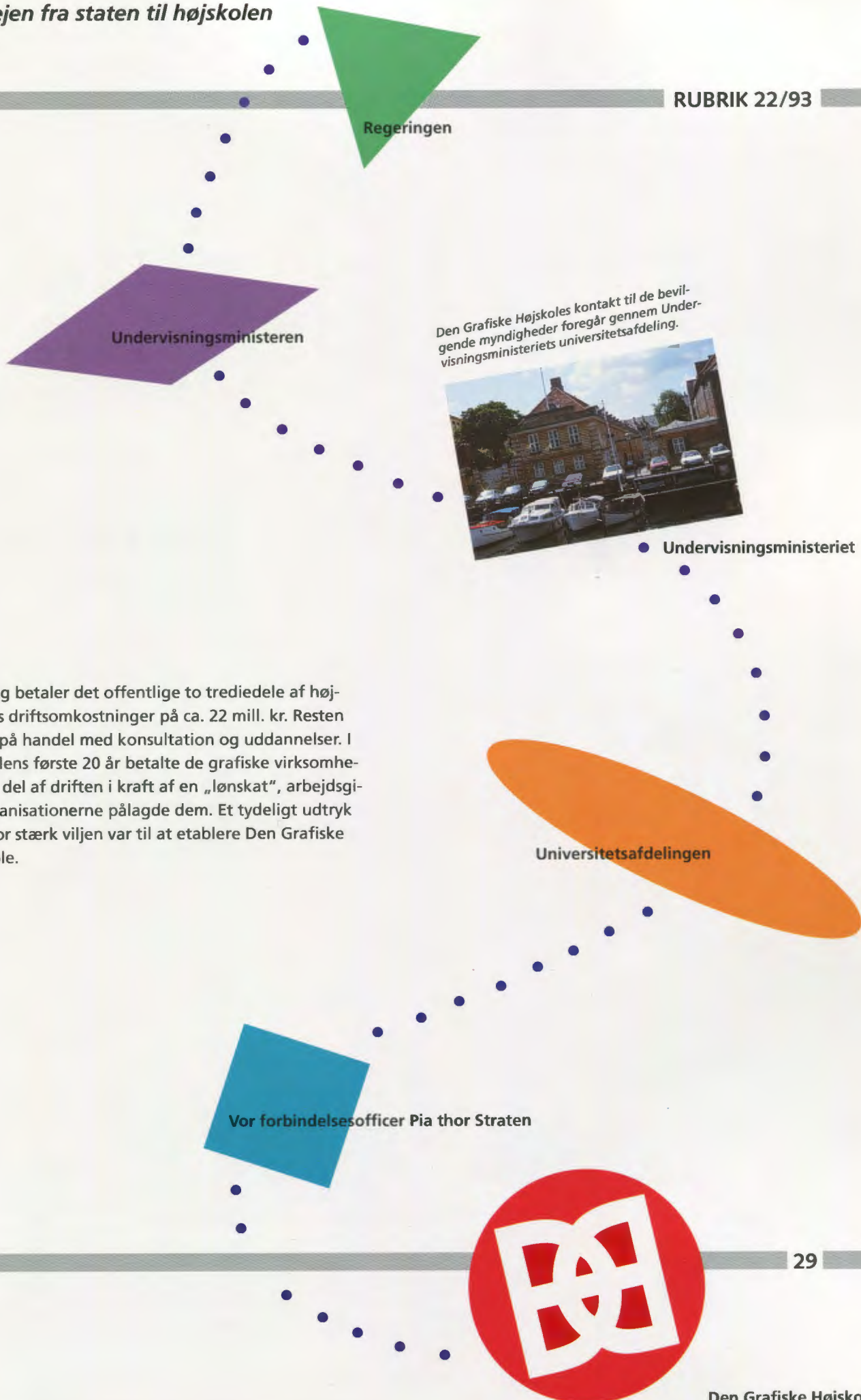

Undervisningsministeriet

Den Grafiske Højskole er en offentlig institution. En statsinstitution, der er selvejjet og på Finansloven.

Undervisningsministeriet fungerer som en art „overbestyrelse“ på den måde, at strukturelle ændringer og personaleansættelser skal godkendes. Noget der i praksis fungerer med en høj grad af smidighed, så man roligt kan sige, at samspillet mellem Undervisningsministeriet og højskolen fungerer godt. Det skyldes ikke mindst den tillid der er til højskolens „moderne“ bestyrelse (læs herom andetsteds i bladet).

Oprindeligt var højskolen knyttet til Handelsministeriet på basis af stifternes erhvervsorienterede ideer om højskolen. En mellemstation var nogle år med tilknytning til Undervisningsministeriets afdeling for erhvervsuddannelser. I dag er højskolen tilkøbt Universitetsafdelingen med de forpligtelser af forskningsmæssig karakter, et universitet nu engang skal varetage.

Regeringen

Undervisningsministeren

Den Grafiske Højskoles kontakt til de bevilgende myndigheder foregår gennem Undervisningsministeriets universitetsafdeling.

Undervisningsministeriet

Universitetsafdelingen

Vor forbindelsesofficer Pia thor Straten

I dag betaler det offentlige to trediedele af højskolens driftsomkostninger på ca. 22 mill. kr. Resten tjenes på handel med konsultation og uddannelser. I højskolens første 20 år betalte de grafiske virksomheder en del af driften i kraft af en „lønskat“, arbejdsgeberorganisationerne pålagde dem. Et tydeligt udtryk for hvor stærk viljen var til at etablere Den Grafiske Højskole.

GA/DGH INTERNATIONAL

Sammen med Grafisk Arbejdsgiverforening har Den Grafiske Højskole iværksat eksportprojektet GA/DGH International, der finansieres af de to parter sammen med elleve grafiske virksomheder, og projektleder Ole Brinch har arbejdet på sagen siden september 1992.

I takt med den stigende internationalisering øges kravene til dansk grafisk industri, der typisk er en hjemmemarkedsindustri, og projektet der løber over to år frem til september 1994, har som mål at finde frem til, hvad der er den danske grafiske styrke, og hvordan den kan udnyttes i praksis.

– Projektet består af tre dele, hvoraf den første er knyttet til virksomhederne, der skal udvikle deres egen organisation i mere international retning. Er man fx i stand til at udarbejde et tilbud eller deltage i forhandlinger på et fremmed sprog? Da kunden køber et produkt, der ikke eksisterer på salgstidspunktet, stilles der store krav til virksomheden i den kommunikation, der skal foregå om de ønskede tryksager, siger Ole Brinch.

– Anden del er en uddannelse i form af en étårig overbygning på højskolens øvrige uddannelser, hvor en gruppe unge kan uddanne sig til eksportkonsulenter. Det er nødvendigt med viden om markedsføring, salgsteknikker og fremmede kulturer, hvis man skal begå sig internationalt. Eleverne vil typisk blive

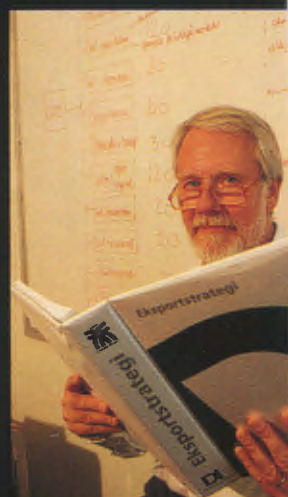
rekrutteret blandt flersprogede med en grafisk, faglig uddannelse. En kombination af træning i eksportfag og et halvt års praktik i forbindelse med de elleve virksomheder, der deltager i projektet, skal give dem den nødvendige erfaring.

Tredje og sidste led i eksportprojektet er opbygningen af en database med ekspert – informationer.

Til slut i projektføreløbet udarbejdes en rapport, der skal beskrive danske grafiske virksomheders muligheder på de forskellige markeder, og på den måde kommer de indhentede erfaringer alle grafiske virksomheder til gode.

Projektet er temmelig enestående, idet man ikke normalt ser konkurrerende virksomheder samarbejde på denne økonomisk forpligtende måde uden at vide, om de får så meget som en eneste ordre ud af investeringen på kort sigt.

De ti virksomheder i eksportprojektet er Bonde's Grafisk, Dystan, Herrmann & Fischer, High Tech Repro, Levison & Johnsen + Johnsen, Køhn Group, Lindholm Repro, Multi-Scan, Saloprint og Vedel Reproduktion.

Dansk grafisk industri
skal være mere eksportorienteret, siger Ole Brinch, der leder GA/DGH International. Foto: Søren Rud.

Tirsdags- åbne forelæsninger på dit eget universitet forelæserne

Disse forelæsninger er en del af uddannelsen i ledelseslære. Samtidig et eksempel på virkeliggørelse af ideen om, at højskolen skal være en kombination af en folkehøjskole og et universitet. Med universitetets strenge kvalitetskrav og folkehøjskolens debatforum.

Forelæsningerne finder sted i februar, marts og april om tirsdagen kl. 8.00-9.45. Forelæsning - kaffepause - debat. 5. sæson starter i 1994 og annonceres i januar måned. Alle er velkomne til at deltage som tilhørere og debattører.

Forelæserne kommer alle udefra og omfatter 4 kategorier: Politikere, erhvervsfolk, kunstnere og filosoffer.

Temaet er altid det samme: ledelse. Ledelse som et samspil mellem mennesker om, hvor de vil hen og hvordan de kommer der.

Vi viser her i opslaget, hvilke forelæserne, der i de forløbne 5 år har været vore gæsteforelæserne og takker dem på egne og fagets vegne for deres betydningsfulde bidrag.

En af de mange tirsdagsforelæserne portrætteret af Ole Munk.

Oberst PER SVENSSON

Politikere:

Folketingsformand H.P.Clausen
Professor Erling Olsen
Undervisningsminister Bertel Haarder
Folketingsmedlem Ritt Bjerregaard
Folketingsmedlem Elisabeth Arnold

Erhvervsfolk:

Dir. Steffen Gulmann, Eleven Design
Dir. Jens Guldborg, Guldborg Art
Dir. Tom Hilfling, HighTech Repro A/S
Dir. Mogens Hermansen, Schurpack A/S
Dir. Chr. Beves, Berlingske
Dir. Jørgen Bjerregaard, Aarhus Stiftsbogtrykkerie
Dir. Per Nørhaven, Nørhaven A/S
Dir. Arne Purup, Purup Electronics
Dir. Ib Andersen, Borch Papir
Dir. Flemming Vessel, Fair-Print A/S
Dir. A. Blixenkroner-Møller, Information
Dir. Poul Erik Thomsen, Dystan A/S
Dir. Thomas Bergsøe
Dir. og chefred. Lisbeth Knudsen, Det fri Aktuelt
Best.formand Laust Jensen, JyllandsPosten
Fællestillidsmand Lasse Fritsch
Forbundssekr. Bjarne Nielsen, Dansk Typograf-Forbund
Dir. Jørgen Laursen, Th.Laursens Bogtrykkeri A/S
Forbundsformand Tom Durbing, Dansk Litograf Forbund
Dir. Sv.Erik Skydt, Mostrups Forlag A/S

Dir. Kurt Fromberg, Gyldendal
Dir. Ebbe Dal, Berlingske
Dir. Henrik Olsen, Inno-Print A/S
Dir. Birger Topp, Medigrafik A/S
Dir. Mads Øvlisen, Novo Nordisk
Dir. Kaj Jørgensen, Dafolo Grafiske Systemer A/S
Forbundssekr. Ulla Pedersen, Dansk Litograf Forbund
Dir. Ole Albæk, A/S Dafolo
Konsulent Bjarne Salomonsen, LO

Kunstnere:

Professor Bjørn Nørgaard, Kunstakademiet
Chefdirigent Børge Wagner, Radiounderholdningsorkesteret
Komponist Niels Viggo Bentzon
Forfatter P. Thygesen Poulsen

Filosoffer mv.:

Profesor Leif Grane, Københavns Universitet
Professor Erik Johnsen, Handelshøjskolen
Fodboldtræner Jan B. Poulsen
Mag. art. John Engelbrecht
Oberst Per Svensson, Forsvarets center for Lederskab
Finn Havaleschka, Garuda Holding
Sekretariatschef Gitte S. Nielsen, Dansk Varefakta Nævn
Landsdommer H. H. Brydensholt
Professor, overlæge John Philip
Emeritus Bent Ranning

Bon Appetit!

ABSTRACTS

RUBRIK 22/93

Vandfri offset vinder frem

Plate Technology Drives Waterless

Lisa Cross & Roger Ynostroza

Graphic Arts Monthly, april 1993, p 59,61,63

Den vandfri Toray plade har efter sin introduktion fået et godt fodfæste i offsetmarkedet. Succes'en skyldes bl.a. at de specielle trykfarver den plade kræver i dag, er af en meget høj kvalitet og ensartethed. Det samme gælder de temperatur reguleringsystemer, der skal anvendes sammen med pladerne. Toray pladen består af en aluminium base påført en lysfølsom fotopolymer, der er dækket af et 2 micron tykt silikone gummilag. Pladen eksponeres i almindelige kopirammer. Pladen kan gengive punktstørrelser fra 0,5% til 99,5% i et 60 l/cm raster. Pladen fremkaldes i en tretrins proces på ca. 2,5 minut, hvorefter silikonlaget fungerer som farveskyende lag og polymeren som farvemodtageligt lag. Beskrivelse af praktiske erfaringer, som generelt er positive, selvom pladen er lidt mere følsom for ridser end almindelige plader.

HG: Trykprocesser

EO: DiLitho, offsetplade, vandfri

Bst.nr.: 120-93

Er større lasersættere bedre?

The bigger the better?

Caryl Holland

British Printer, maj 1993, p 13-14, 16-17

Oversigt over storformat lasersættere, deres funktionsmåde, deres anvendelsesområder og produktivitet. Internal drum maskiner forventes at blive de mest anvendte, og en stor del er i stand til at eksponere 4 A4 sider korrekt udskudt ad gangen. Enkelte maskiner, fx OptroSprint 110 og den canadiske Escher-Grad blev oprindeligt konstrueret til fremstilling af trykte kredsløb. Markedets pt største maskine er Secma SwiftLine (sælges også af Autologic) med et eksponeringsformat på 1195 x 1700 mm, mens Optronics ColorSetter XL, der kan eksponere et format på 1016 x 1270 mm og Orbotech er blandt de øvrige konkurrenter med „almindelig“ tromlekonstruktion, hvor filmen spændes op

udvendig på tromlen. Internal drum teknikken blev til grafisk brug udviklet af Purup, hvis ImageMaker 80/10 kan eksponere 508 x 660 mm på 4,5 minut i opløsning 2540 dpi. Triple-I i USA har udviklet en flatbed maskine, der kan eksponere 414 x 711 mm i op til 1600 dpi. Hastighed 24 tommer/min. Beskrivelse af i alt 19 forskellige maskiner og programmer fra Aldus, Autologic, Barco, Chelgraph, Crosfield, Escher Grad, Farrukh, Hyphen, Itek, Linotype Hell, Monotype, Optronics, Orbotech, Purup, Scangraphic, Scitex, Screen, Triple-I og Ultimate.

HG: Repro/tekstbehandling

EO: Imagesetter, markedsoversigt, udskydning

Bst.nr.: 121-93

Visuel håndtering af farver i DtP-systemer

Kalibrations-Systeme erzeugen geräteunabhängige Farbdaten im neutralen CIE-Farbraum

Kurt K. Wolf

Deutscher Drucker, nr. 19, maj 1993, p 2,5,8,13

Oversigt over det nuværende udbud af programmer til styring af farvekvaliteten i DtP baserede produktionssystemer. Programmer går under fællesbetegnelsen Color-Management-Systemer, et nyt ord for vor tidligere anvendelse af kontrolstrips og kalibreringsværktøjer. Programmerne er væsentlige fordi sammensætningen af computerelementer i de åbne systemer, gør det yderst vanskeligt at styre farverne som det er muligt i fx et Scitex, Crosfield eller Hell system. Programmerne giver forskellig grad af apparat uafhængighed. Flere programmer anvender CIE standarden til at beskrive hvorledes en farve ser ud. Med i programudviklingen er Apples ColorSync, som omregner en scanners, en imagesetters og en skærms data til CIE farverummet. Artiklen gennemgår programmerne EfiColor, LinoColor 3.0, Agfa FotoFlow samt mulighederne i PostScript Level 2. HG: Repro/tekstbehandling
EO: Farvemåling, farvekalibrering, programmel, desktop-produktion
Bst.nr.: 122-93

Elektroniske lysbilleder*Tre programmer til præsentation*

Carsten Levin

MacWorld Danmark, nr. 4, 1993, p 34-36, 38-45

Præsentationsprogrammer bruges til at fremstille og afvikle serier af skærbilleder, dias eller OH transpa-
renter. Programmerne kan anvendes sammen med lyd,
animationer m.m. Artiklen er en test af Microsoft Pow-
erPoint, Aldus Persuasion og Cricket Presents, samt en
række gode råd om valg af baggrunde, planlægning af
en serie, afviklingen af en serie med og uden interakti-
vit o.l. Det lettest anvendelige program er Cricket Pre-
sents, men PowerPoint angives at være næsten lige så
nemt, selv om det har flere funktioner. Persuasion har
den stærkeste struktur, men er svært at finde rundt i.
Brugergrænsefladen burde forbedres. PowerPoint væl-
ges af forfatteren som bedste program p.t.

HG: Generelt

EO: Programmell, kommunikation, datamat, lysbilleder

Bst.nr.: 123-93

Selvklæbende materialer til etiketter*Druckempfindliche Haftkleber im Vergleich*

C. Kirchner

Etiketten, nr. 1, 1993, p 4-6, 8

Et klæbestofs praktiske egenskaber til anvendelse i for-
bindelse med fx etiketproduktion, forsvinder ofte i
datablades talkolonner. Artiklen beskriver i mere almin-
delige former deres anvendelighed. Der gennemgås
permanent hæftende klæbestoffer, genopløselige
klæbestoffer og speciale klæbestoffer. Stofferne opdeles
desuden i naturgummi klæbere, klæbere på syntetisk
basis og klæbere på akrylbasis.

HG: Færdiggørelse

EO: Klæbestof, etiketrykning

Bst.nr.: 124-93

Automatisk montage af film pr robot*Automatische Filmmontage per Roboter erhöht nicht
nur den Durchsatz ...*

Deutscher Drucker, nr. 23, juni 1993, p 2, 4-6, 11

Det danske rulleoffsettrykkeri Color Print North i
Vadum Jylland har investeret i et automatisk montagesy-
stem AS-700 fra Screen. Anlægget skal forsyne trykkeri-
ets Heidelberg Web-8, Web-16 og Heidelberg-Harris
M-850B med den nødvendige mængde plader, som lig-
ger på 2500 til 3000 stykker pr måned. Produktionen
omfatter ca. 75% opgaver i A4. Der anvendes udeluk-
kende positive kopi og kun en type trykplader. AS-700
anlægget kan fremstille en færdig udskudt montage på
op til 8 A4 sider. Det består af en forberedelsesstation,
hvor man via en PC fastlægger udskydningen, et optisk
udstyr til pasning og lockning af huller, samt en monta-
gerobot. Denne anbringer sidefilmene i den rigtige
udskydning på montagefolien, hvor de fastgøres med
klæbebånd. Nøjagtigheden er +/- 0,025 mm.

HG: Trykprocesser

EO: Montage, automation, Danmark, udskydning,
robot

Bst.nr.: 125-93

Flygt fra lasernettets lås

Escape from gridlock!

Eccles, Simon

Graphic Repro, maj 1993, p17, 18 og 19.

Hvor PostScript repro ikke hidtil har været noget at skrive hjem om (bortset fra tiden efter supercelle-teknologien) kan der nu i en PostScript RIP opnås ultrafine rastre ved hjælp af stokastisk eller tilfældig rasterering, som udelukker moiré. Agfa, Linotype-Hell og Berthold har alle annonceret denne nye type raster, som gør det muligt for en virksomhed med fx en Agfa SelectSet at fremstille film, der er af højere kvalitet end den film, der kan produceres på traditionelle, elektroniske reprosystemer. Agfa kalder sit produkt CristalRaster, Bertholds hedder MezzoDot (rastermetoden minder i øvrigt om mezzotinto), og Linotype-Hell kalder sit raster Diamond Screening. Den basale teknik kaldes frekvensmoduleret raster (der intet har med FM modtagelse på radioen at gøre), og det kræver megen computerkraft at beregne hver eneste pixel i lasernettets celler hver for sig. Linotype-Hell vil levere det sammen med RIP 50 og 60 XPO, mens Agfa leverer sit sammen med Cobra RIP.

HG: Repro/tekstbehandling
EO: Reproduktion
Bst.nr.: 126-93

Farvekopi – oplag efter ønske

Copies on demand

Caryl Holland

Offset Printing & Reproduction, april/maj 1993, p 22,24-25

Anvendelsen af farver i små oplag og den hurtige udvikling på DtP området, gør farvekopimaskiner mere og mere interessante i trykkerier. En amerikansk undersøgelse har således vist, at mange industrivirksomheder er interesseret i disse i forbindelse med deres øgede anvendelse af DtP. Beskrivelse af forskellige programmer, der kan hjælpe ikke-fagfolk til bedre farveprodukter, farveprintere af typen Kodak ColorEdge 1550, Minolta CF 70, Konica 9028, Xerox 5320, Canon

p-310 m. fl. Farvekopimaskiner ser ud til at kunne overtage mange mindre oplag fra de traditionelle trykkerier. En ny type kombineret scanner/duplikator/printer er for nylig kommet på markedet fra firmaerne Riso, Ricoh, Duplo og Seiki. De giver en rimelig kvalitet og kan kobles direkte sammen med et DtP anlæg.

HG: Trykprocesser
EO: Kopimaskine, farvekopimaskine, desktop-produktion
Bst.nr.: 127-93

Se mor, der er jo ingen plader

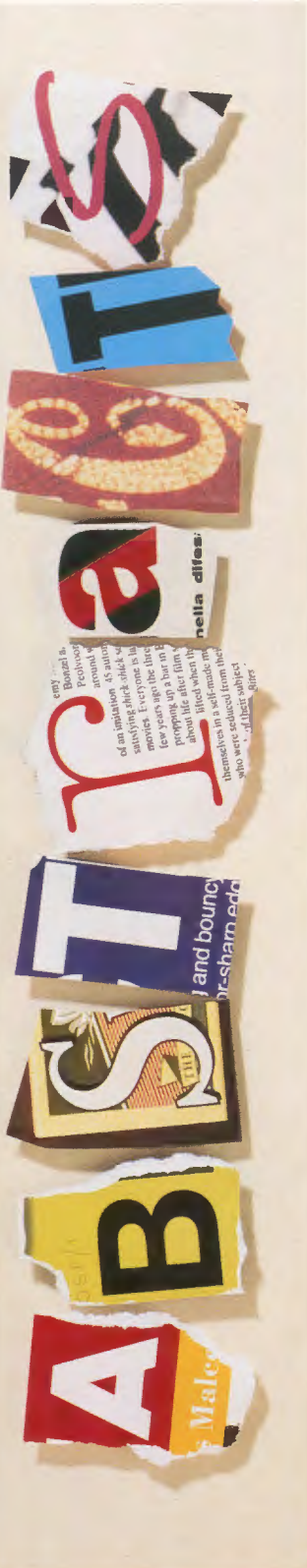
Look Ma – no plates

Mike Willis

Printing World, april 1993, p 30-31

Rapport fra den første conference om digitale tryksystemer. Målet er at kunne gå direkte fra computer til papiret uden brug af trykplader. En anvendelig digital presse skal opfylde følgende tre områder: minimum format A3, skal kunne gengive YMCK farver og have en rimelig høj produktionshastighed (fra 60 til 300 sider/ minut). Kort beskrivelse af Nipsons magnetografiske proces, som kan anvendes som indtryksværk på trykpresser. Opløsning 600 dpi. Kodaks system 3500 anvender en serie af inkjet dyser til at give en opløsning på 240 dpi og en hastighed på 30 m/min. Flydende tonere og elektrofotografiske principper synes at være de dominerende faktorer i de kommende års udvikling.

HG: Trykprocesser
EO: Elektrostatisk trykning, digitalisering, kopimaskine, teknologisk udvikling
Bst.nr.: 128-93

Giv tryksagen en gang lak

Aggregate für die Lackierung in der Druckmaschine
 Günter Wittich
 Der Druckspiegel, nr. 3 marts 1993, p ????

Flere og flere tryksager bliver forsynet med lak på forskellige områder, for at øge deres opmærksomhedsværdi. Der anvendes tryklak, UV lak og vandbaseret lak, som regel i et specielt lakværk på pressen. Artiklen gennemgår Heidelberg's forskellige typer lakværker, fx monteret på Speedmaster med flere lakstationer og tørreværker. Gennemgang af tørreknikker, specielt IR og UV tørresystemer. Bronce- og guldlakker er specielt egnet for dybtryk og flexotryk, men er forbundet med store omkostninger i offset. Der kan dog anvendes trykfarve med metalpigmenter, som giver en god effekt. Ca. 600 trykpresser er i Europa forsynet med lakværk, hvorvedparten er af typen Heidelberg Speedmaster.
 HG: Trykprocesser
 EO: Lakering, lakværk, offsettrykpresse, tryklak, tørreindretning
 Bst.nr.: 128-93

Sammenligning af DtP-programmer

De tre religioner
 Palmgreen, Henrik
 Desktop Publishing, 4/93, p 20-21

Markedets tre førende layout- og sideudskydningsprogrammer Aldus PageMaker, QuarkXPress og Ventura Publishers i Windows versioner tilbyder stort set det hele, så det kan være svært at vælge. PageMaker har den mest intuitive brugerflade, brugerflade på QuarkXPress ligger midt imellem PageMakers intuitive og Ventura Publishers typografisk orienterede verden. Ventura Publishers har en stærk mulighed for "flagfunktion" med tilknytning af diverse karakteristika til elementer i et dokument. Aldus har annonceret, at version 5.0 af PageMaker er stærkere end QuarkXPress på 75 punkter, og anmeldere verden over er enige om, at PMS er et virkelig stærkt program. PageMaker kan nu, som Ventura Publishers har haft patent på, arbejde med meget lange

dokumenter gennem opdeling i mindre enheder for bagefter at samle dem i én publikation med fælles indholdsfortegnelse og stikordsregister.
 HG: Repro/tekstbehandling
 EO: Desktop produktion, ombrydning
 Bst.nr.: 129-93

Repro (næsten) uden skanner

Et dia – seks sekunder
 Eskildsen, Jan
 Desktop Publishing, 4/93, p 6

Kodak Photo CD er kommet til Danmark, idet Køhn Group har fået leveret den første Photo CD Imaging Station, altså den arbejdsstation med tilhørende skanner og CD-skriver, der dels skanner dias og negativer, dels lagrer de digitale data på en CD-ROM. I anledning af Danmarks-premieren var der arrangeret en "live" demonstration hos Kodak i Tåstrup, hvor de inviterede gæster blev fotograferet og efter tre kvarter kunne se sig selv på en TV-skærm via en Photo CD. Selve skanningen af en rulle negativ film tog omkring to minutter for 36 billeder, og tidsforbruget er det samme ved en diafilm. Disse tider gælder, hvis der er tale om billeder til betragtning på TV, men hvis de med sikkerhed skal kunne bruges i grafisk produktion, skal der kæles lidt mere for hvert enkelt billede.
 HG: Repro/tekstbehandling
 EO: Photo CD.
 Bst.nr.: 130-93

RUBRIK 22/93

»Højskolens personale tilbyder at hjælpe brugerne i alle faser af den grafiske produktion og dens tilrettelæggelse«, siger lederen af Afdelingen for grafisk teknologi, dr. techn., civilingeniør Aage Frøslev-Nielsen.

En del af Højskolens væsen

Til Den Grafiske Højskoles indvielse den 1. september 1943 (som altså ikke blev til noget), blev der udarbejdet et lille hefte med titlen Den Grafiske Læreanstalt. I et kapitel om uddannelserne kan man læse følgende om forskningen på højskolen:

»Højskolens Virksomhed omfatter ogsaa teknisk, videnskabeligt Forskningsarbejde. Dette Forskningsarbejde anses for at være uadskilleligt forbundet med Højskolens Væsen.

I Tilslutning til Forskningsarbejdet henlægges Afprøvningserne af de nye Metoder under Højskolen. Dette Arbejde kan faa stor Betydning, idet Højskolens Laboratorier og Personale med den fornødne Hjælp udefra nu kan lægge Resultaterne til Rette for de interesserede Virksomheder, i Stedet for som hidtil, hvor flere Firmaer ofte arbejdede paa samme eller sideløbende Op-gavers løsning.«

Den Grafiske Højskoles Forskningslaboratorium var fra starten opdelt i tre afdelinger under ledelse af laboratoriefachef, civilingeniør CHR. W. CHRISTENSEN. Fra 1956 var laboratoriet opdelt i trykteknisk afdeling, afdelingen for papir og farve og reprotknisk afdeling.

Chr. W. Christensen var med til at stifte den internationale sammenlutning af forskningsinstitutter IARIGAI, og laboratoriet (og senere Afdelingen for grafisk teknologi) har altid været meget internationalt orienteret i sin forskning -også fx gennem NIGRA (Nordic Institute of Graphic Communication, tidligere NORDLAB), hvor der planlægges fælles forskningsprojekter med deltagelse fra fem forskellige institutter.

Forskningen har ændret sig

- Forskningen har naturligvis ændret sig i kraft af teknologiens udvikling, fortæller dr. techn. Aage Frøslev-Nielsen, der forsvarede sin doktorafhandling »Indflydelse af trykningsvariable i offset på svævningsjævnhed og punktbredning samt måling heraf ved hjælp af integreret densitometri« ved Teknisk Universitet i Helsingfors i 1972. Fra starten var vores forskningsområde højtrykkpresser og deres kva-

litetsegenskaber, hvor jeg var meget optaget af styring af bogtrykmaskiner. Vi lavede udstyr til at måle forspændingen og dækkernes sammensætning på bogtrykmaskiner, så trykningen kunne blive bedst mulig. - I en periode redigerede Aage Frøslev-Nielsen spalten Markedsorientering i bladet *De Grafiske Fag*. - Gennem samarbejdet med en række reprovirksomheder blev vi op-

mærksomme på de problemer, der ligger i originalers indbyrdes afvigelse, og højskolens medarbejdere udviklede en speciel betragtningskasse til brug for forindstilling af skannere. - I dag er dette arbejde nærmest blevet overhålet af udviklingen inden for elektroniske farvehåndteringssystemer (color management) og overførsel af farverumstandere til reprovirksomheder.

Fra teknologi til ledelse

Sideløbende med afdelingens forskningsaktiviteter - og i samarbejde med branchens leverandører samt NATS (Nordisk Avis Teknisk Samarbejdsnæmnd) og andre organisationer som fx PIRA - har vi i tidens løb afholdt en lang række konferencer og kurser inden for grafisk teknologi, dækkende samtlige grafiske brancheområder. - I nyere tid har vi været stærkt optaget af teknisk kvalitetsstyring og hele det teknologiske område inden for digital sats og repro, et område, som i dag kaldes prepress. - Emnerne i forskningen

går fra tunge, teknologiske temaer til lettere temaer på humanistiske områder som fx design og ledelse. Strategien er nu på det tekniske område rettet imod at undersøge brugernes betingelser for det udstyr og de metoder, der er til stede i dag. Forskningen inden for det højt teknologiske område ligger nu hos producenter som Agfa, Kodak, Scitex osv., og vi opfinder jo ikke nye metoder til den slags på DGH. - Udviklingsarbejdet hviler nu på højskolens fulde faglige bredde, og i medarbejdergruppen dis-

kuteres løbende kvalitet og niveau med hensyn til indhold og form. I debatterne forsøges ofte en skelnen mellem forskningsarbejde og udviklingsarbejde, uden at man kan tydeliggøre grænsefladerne. Målet er at kommunikere den størst mulige mængde af relevant viden ud til flest mulig i målgrupperne. - Højskolens personale-sammensætning er i tidens løb blevet mindre akademisk, og nu er DGH i højere grad bemanded med grafisk uddannet personale og grafonomer.

3 AKTUELLE BØGER

Empiri og typografi

Den Grafiske Højskoles 50 års jubilæum fejres ikke kun med dette særnummer af Rubrik. De to udgivelser *Empiri* og *Længe leve typografien* er andre trykte manifestationer.

Empiri betyder erfaring. En grafisk designer prøver sig frem undervejs i den kreative proces, når en opgave skal løses, og får derved nye erfaringer. Med

Macintosh computeren er mulighederne vokset og i bogen vises forskellige

designeres og illustrators måde at løse en bunden opgave på – med mac'ens og dens programmer:

Erfaringerne fra bogen er bla., at flere gode og smukke skrifter henslæber et liv i uførtjent ubemærkethed, mens vi overfodres med Baskerville, Times og Garamond. En anden vinkel på bogtilrettelæggernes skriftvalg er Bent Rohdes 'Tværsnit gennem 10 års danske illustrerede bøger', hvori han udtrykker håb om, at Empiri kan få bogtilrettelæggernes øjne op for flere skrifter.

Længe leve typografien udkommer som første del af et samlet værk, der skal erstatte den klassiske bog *Selmars Typografi*. *Længe*

leve typografien er skrevet af Eli Reimer, der forklarer alt om de tidligere og nuværende typografiske målesystemer og deres indbyrdes forhold m.m.

To gode udgivelser, som hver på deres måde fortæller om arbejdet bag Den Grafiske Højskoles mure.

Kvalitetsstyring i offset

Ole Nielsen har skrevet denne bog, der ikke har noget med højskolens jubilæum at gøre, men som derimod er en brugsbog for praktikere. Ole Niensens bog er til brug sammen med hans kurser i kvalitetsstyring, hvoraf nogen afholdes i samarbejde med Den Grafiske Højskole. Vi vil senere vende tilbage med en nærmere omtale af denne bog, der er udgivet af Grafisk Litteratur.

Ring og bestil bøgerne på 31 10 11 77

Fagartikler:

Fotokopier af de originale artikler, der refereres som abstracts fås ved at indsende bestillingskuponen eller faxe den på : 38 33 06 30

Prisen for 1 til 10 fotokopier er kr. 50 inkl. ekspeditionsgrbyr og porto.

Prisen for følgende 10 fotokopier er plus kr. 20,-.

Bestillingskupon

Hermed bestilles kopier af følgende artikler:

Bst.nr.: _____	Bst.nr.: _____
Bst.nr.: _____	Bst.nr.: _____
Bst.nr.: _____	Bst.nr.: _____
Bst.nr.: _____	Bst.nr.: _____
Bst.nr.: _____	Bst.nr.: _____

- Abonnement på Rubrik til kr. 635,00 årligt.
 - 3 abonnementer til kr. 1.030,00 årligt.
 - 5 abonnementer til kr. 1.235,00 årligt.
- (Prisen for sjette abonnement og følgende er kr. 247,00.)

Afsender:

Ufrankeret
svarforsendelse

DEN GRAFISKE HØJSKOLE
Informationsafdelingen
Glentevej 67
+++3006+++
2400 København NV

Bestyrelsen

Fagskolerne

Tirsdagstorsdagsaften

Akla mig

Dengang det hele startede og lød at var besat

Lise, forundt mig

Minister

GÅRDEKONST

tejlse

5